

Create sustainable Innovation in SMEs using creative methods and processes

CrealInnovation

Priority Axis 1: Promoting Mediterranean innovation capacities to develop smart and sustainable growth

Specific Objective 1.1: To increase transnational activity of innovative clusters and networks of key sectors of the MED area

D4.1.2: National handbook on CrealInnovation Labs

D4.1.2 Nacionalni vodnik za CrealInnovation Laboratorije

Project Partner in charge: PP4 – SRC Bistra Ptuj
Project partner: SRC Bistra Ptuj

1.	UVOD	3
2.	NACIONALNE REGULATIVE IN STRATEGIJE	4
3.	SWOT ANALIZA KREATIVNE DELAVNICE	5
3.1	SWOT analysis of creative workshops in (name your country)	6
4.	VZPOSTAVITEV KREATIVNIH LABORATORIJEV - CreaLab.....	8
5.	SMERNICE IN KORAKI ZA IMPLEMENTACIJO KREATIVNE DELAVNICE.....	10
6.	KORAKI ZA VZPOSTAVITEV EKOSISTEMA KREATIVNE DELAVNICE V SLOVENIJI.....	11
7.	IZVEDENE KREATIVNE DELAVNICE V SLOVENIJI	13
8.	ZAKLJUČKI	14

1. UVOD

Projekt CrealInnovation je dokazal, da je možno izvesti izvedljivo, inovativno in trajnostno idejo v samo enem dnevu, v okviru kreativne delavnice. Z zaposlenimi iz MSP, z vodilnim kadrom in nekaj študenti, ter pod vodstvom strokovnjaka za kreativnost, je možno razviti inovativni proces, inovativni produkt ali tržno inovacijo.

V okviru 52 kreativnih delavnic, kjer je sodelovalo 59 MSP, smo razvili preko 62 inovativnih idej in 26 inovativnih izdelkov. Ti rezultati so dokaz, da so kreativne metode in kreativni procesi prava pot do inovativnosti v malih in srednjih podjetjih celotne Evrope.

Zato bi bilo dobro, da se vzpostavijo kreativni prostori, kjer bi MSP-ji, na enostaven in stroškovno učinkovit način, imeli dostop do resursov (prostor, orodja in izkušnje), kjer bi lahko izvajali kreativne delavnice.

Projekt CrealInnovation se osredotoča na vzpostavitev inovativnega ozračja v MSP-jih s pomočjo kreativnih pristopov in metod.

Dokument pred vami je vodnik kako izvesti kreativno delavnico v Sloveniji.

Prikazali bomo potrebne korake za implementacijo kreativne delavnice in opisali najpomembnejše vsebine, da bo izvedena kreativna delavnica uspešna.

Kreativna delavnica ponuja odgovore in analizo na ključna vprašanja
pri uspešni implementaciji novih idej.

2. NACIONALNE REGULATIVE IN STRATEGIJE

Vse več je zanimanja in zavedanja o vlogi in pomenu kreativnosti in inovativnosti v Evropi. Priznано je, da mora Evropa okrepiti svojo sposobnost za kreativnost in inovacije, da se lahko učinkovito odzove na razvoj družbe znanja in postane konkurenčnejša v gospodarskem in socialnem smislu.

Evropski svet je za Evropo določil strateški cilj za konkurenčno in dinamično gospodarstvo, ki temelji na znanju. Cilj je tudi del Lizbonske strategije. Za doseg tega cilja je potrebna posodobitev sistemov socialnega varstva in izobraževanja. Lizbonska strategija, program, ki se osredotoča na rast in delovna mesta za evropsko konkurenčnost, poudarja dejstvo, da sta znanje in inovacije najdragocenejši sredstvi EU. V inovacijski strategiji za Evropo sta bila izobraževanje in usposabljanje opredeljena kot eden od ključnih dejavnikov za bolj inovativno Evropo.

Znanje in inovacije sta prepoznana kot temelj evropske rasti. Spomladi 2008 je Evropski svet navedel, da je potencial evropskih državljanov za ustvarjalnost in inovacije bistven za prihodnjo rast. Inovativnost je v središču strategije Evropske Komisije že dalj časa in je ena izmed treh ključnih ciljev Evropske komisije. Kreativnost pa je bila prepoznana kot "vir inovacij".

V času ekonomskih kriz moramo izboljšati spretnosti, ki izboljšujejo zaposljivost in ekonomsko rast. V tem kontekstu je pomembno tudi vseživljenjsko učenje. Države Evropske unije bolj ali manj strateško nastavljajo vseživljenjsko učenje. Uspešnost teh strategij je odvisna od povezanosti, kreativnosti in spodbujanju uporabnosti spretnosti in znanj. Evropska Komisija spodbuja izobraževanje kot osnovo za razvoj bodočih inovacij.

3. SWOT ANALIZA KREATIVNE DELAVNICE

Mednarodne izkušnje v okviru projekta so nam predstavile prednosti, slabosti, priložnosti in težave kadar se soočamo z izvedbo kreativne delavnice.

Multidisciplinarni dostop pri izvedbi kreativne delavnice na omogoča da dosežemo boljše rezultate za sodelujočo organizacijo. Preko različnih metod in tehnik, udeleženci postanejo bolj sodelujoči in produktivni. Navadijo se na miselnost, da "ni napačnega odgovora", pozabijo tudi da razmišljajo o možnostih napačnih odgovorov. Strokovnjaki s področja kreativnosti so ključen dejavnik, pri vzpostavljanju sodelovanja med udeleženci preko skupnih nalog. Izkušnje iz projekta kažejo, da so bile najboljše opcija delavnice, ki so trajale en dan. Še posebej za udeležence iz podjetij. Mala in srednja podjetja morajo biti zelo racionalna pri organiziranju svojega časa, zato morajo kreativne delavnice biti produktivne v kratkem časovnem obdobju.

Kadar pripravljamo kreativno delavnico, skušajmo minimizirati papirno dokumentacijo. Mala in urbana podjetja so bolj pripravljena za sodelovanje. Tako da je potrebnega več truda pri pridobivanju srednje velikih podjetij in podjetij iz ruralnega okolja.

Podjetja so spoznala pomembnost kreativnosti v razvojnem procesu podjetja. Sprejela so možnosti sodelovanja v okviru kreativnih delavnic in, kar je najpomembnejše, sprejela so pomembnost strokovnega vodenja skozi kreativni proces.

Kljub temu, da imajo podjetja polne urnike, nekatere ideje potrebujejo več časa, da so primerno razvite. Pripravljeni moramo biti, da podjetjem ponudimo možnosti, kako uspešno izpeljati idejo v podjetju po izvedeni kreativni delavnici. Lahko se pojavi primanjkljaj znanja v podjetju pri implementaciji ideje, zato je dobro pripravljen poslovni načrt ključnega pomena.

3.1 SWOT analysis of creative workshops in (name your country)

Please name (in the table) and describe (under the table) the strengths, weaknesses, opportunities and troubles regarding your experiences with creative workshops and national regulations

PREDNOSTI - Izpeljava nove ideje za podjetje - Proučitev najpomembnejših informacij za izpeljavo ideje - Izpisan poslovni načrt z natančnim opisom kadra, financ in trženja - Vodenje s pomočjo strokovnjaka za kreativnost - V kratkem času iz ideje do izdelane realizacije - Sodelovanje strokovnjakov	SLABOSTI - Časovne ovire za izvedbo delavnice - Pomanjkanje znanja v podjetju za izvedbo ideje - Kulturne navade podjetnikov - Nespodbudno okolje za inovacije
PRILOŽNOSTI - Spodbujanje kreativne miselnosti pri razvoju podjetij - Spoznavanje drugih področij podjetja - Uvajanje sodelovanja med zaposlenimi v podjetju	TEŽAVE - Zadržki podjetij za vlaganja v nove razvojne smernice - Pomanjkanje izobraženosti na področju kreativnosti - Zaostrovanje mednarodne konkurenčnosti podjetij

Udeležba podjetij na kreativnih delavnicah je izpostavila predvsem pozitivne koristi izvedbe kreativne delavnice. Podjetja so predvsem izpostavila učinek, ki se doseže v relativno kratkem času. Pozitivno so bili presenečeni, da lahko v enem dnevu pridobijo tako natančno izdelano strategijo za implementacijo podjetniške ideje. Izpostavili so, da je tak način inoviranja v podjetju, za MSP-je zelo primeren, saj ne

zahteva veliko časa. Kljub temu pa je čas še vedno največja slabost za izvedbo kreativne delavnice, saj zahteva vpletenost najpomembnejših oseb v podjetju in v MSP-jih je to težko doseči.

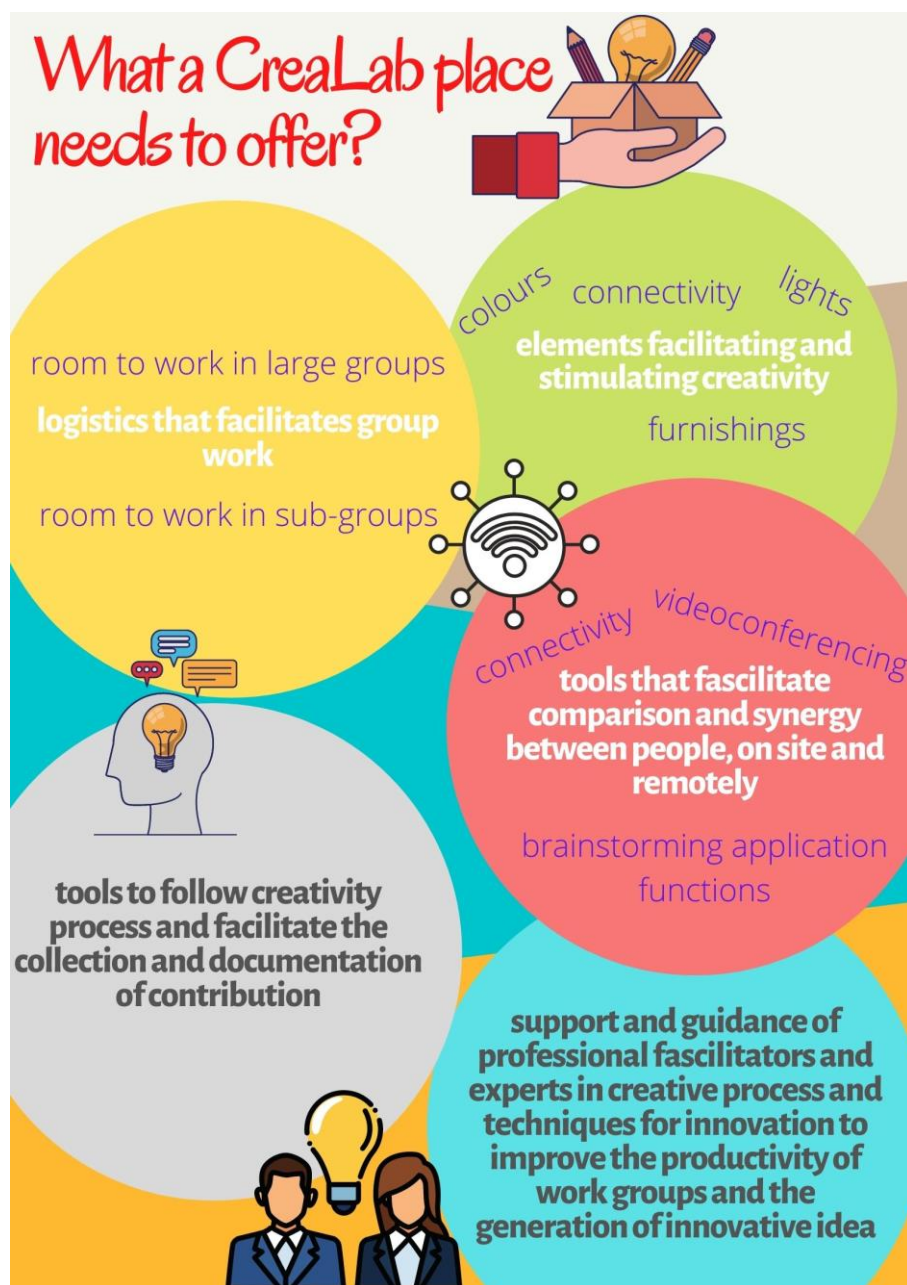
Nekaj ovir se pokaže tudi pri pomanjkanju strokovnega kadra v podjetju, vendar smo to težavo v sklopu kreativne delavnice reševali tako, da so na delavnici bili prisotni strokovnjaki, ki so manjko znanja v podjetju nadomestili in kakovostno svetovali, kako naj podjetje razvija svojo idejo.

4. VZPOSTAVITEV KREATIVNIH LABORATORIJEV - CreaLab

CreaInnovation laboratoriji (CreaLabs) so del okolja, kjer se spodbuja kreativnost in inovativnost. CreaLab je spremenljiv in ponovljiv prostor kateri gosti dogodke, iniciative in delavnice. Oblikovno je CreaLab skupek fleksibilnih prostorov, prilagodljivih in vzdržnih v daljšem časovnem obdobju. CreaLab omogoča izvedbo delavnice in sicer izvedbo neposredne delavnice (fizična prisotnost udeležencev), kakor tudi izvedbo s pomočjo digitalne tehnologije. Prostor vsebuje ustrezno digitalno opremo, ki podpira sodelovanje in kreativno interakcijo.

Vzpostavitev CreaLab sloni na potrebah s katerimi naslovimo karakteristike kreativnega procesa.

Vzpostavitev kreativnega laboratorija zahteva natančno določeno lokacijo. Lokacija mora biti prilagojena naši ciljni skupini. Če želimo izvajati kreativne delavnice za podjetja, je primerno lokacijo prostora vzpostaviti v poslovni coni ali okolju, kjer se nahaja veliko podjetij. Pomembno je, da podjetniki ne izgubljajo časa s prihodom in odhodom do lokacije. Če želimo npr. izvajati delavnice za izobraževalne institucije, je pomembno, da je lokacija v bližini le-teh institucij. Skrbno preučimo naše ciljne skupine in na podlagi tega izberemo lokacijo. Pri izbiri lokacije pazimo, da bo laboratorij na tem mestu lahko deloval trajnostno – dolgoročnost, okolju prijazno.

Opremljenost kreativnega prostora je razgibana – table, različna digitalna oprema (omogočati mora visoko kakovostno izvedbo tudi on-line delavnice), več prostorov, terasa, zelenica. Pomembno je, da je prostor zračen, svetel in ni utesnjen. Udeleženci se morajo počutiti sproščeno, da njihovo kreativno razmišljanje poteka čim bolj neobremenjeno.

5. SMERNICE IN KORAKI ZA IMPLEMENTACIJO KREATIVNE DELAVNICE

- Korak 1: vzpostavitev (najbolje) trajnega kreativnega laboratorija na ustrezni lokaciji
- Korak 2: izbira strokovnjaka za kreativnost
- Korak 3: izbira podjetja ali institucije
- Korak 4: izvedba predhodnega sestanka z izbrano institucijo in določitev izziva
- Korak 5: strokovnjak za kreativnost pripravi ustrezno kreativno metodologijo za izvedbo kreativne delavnice in določi ustrezno dolžino delavnice
- Korak 6: strokovnjak za kreativnost določi program delavnice z opredeljenimi deli delavnice (uvod in predstavitev izziva) – program delavnice naj vključuje tudi odmor za kosilo in kratke odmore za kavo
- Korak 7: rezultat kreativne delavnice je poslovni načrt, ki vsebuje vse elemente za izvedbo nove inovativne ideje (raziskave in razvoj, finance, marketing in človeški viri)

6. KORAKI ZA VZPOSTAVITEV EKOSISTEMA KREATIVNE DELAVNICE V SLOVENIJI

Izkušnje projektnih partnerjev v projektu CreaInnovation so pokazale, da so ključnega pomena trije deli ekosistema kreativne delavnice: lokacija (kje vzpostaviti CreaLab in kako ga pripraviti), človeški viri (kdo bo facilitator kreativne delavnice, kdo bodo udeleženci, potreben je seznam strokovnjakov, katere aktiviraš glede na postavljen izziv) in financiranje ekosistema (kje bomo pridobili sredstva za izvedbo vseh postopkov kreativne delavnice).

LOKACIJA

Kreativne delavnice se izvajajo v CreaLabs-ih. Ampak ključnega pomena je določitev kje bomo vzpostavili kreativni laboratorij. To je odvisno od odločitve ali bo kreativni laboratorij deloval na lokalnem, regionalnem ali državnem nivoju. Tudi ali bo deloval na podjetniškem, izobraževalnem, kulturnem nivoju. Pri odločitvi moramo upoštevati tudi financiranje ekosistema. Če občina prispeva sredstva za delovanje ekosistema kreativne delavnice, moramo kreativni laboratorij vzpostaviti v tej občini. Če je med financerji poslovna cona, se laboratorij vzpostavi v tej poslovni coni.

Lokacija kreativnega laboratorija mora biti v skladu, da je dostopna našim ciljnim skupinam in da je v soglasju s prejetimi finančnimi sredstvi.

Ko lokacijo izberemo, moramo kreativni laboratorij še oblikovati. Navodila so podrobneje opisana v poglavju 4.

FINANČNA SREDSTVA

Ekosistem kreativne delavnice mora imeti zagotovljen sistem financiranja. Že vzpostavitev kreativnega laboratorija bo zahtevala začetne stroške. Zaposleni in najeti strokovnjaki, ki bodo sodelovali pri kreativnih delavnicah bodo sprožili stroške plač in zunanje stroške.

Finančna sredstva lahko pridobimo preko različnih kanalov:

- ✓ Stranka v celoti plača za implementacijo kreativne delavnice
- ✓ Ustanovitelj si pridobi sredstva preko razpisov in zato stranka plača manj
- ✓ Kreativna delavnica je v celoti plačana s strani občine ali poslovne cone ali drugega zunanjega financerja in je zatorej izvedba kreativne delavnice za stranko zastoj

ČLOVEŠKI VIRI

Uspeh kreativne delavnice je v večini odvisen od ljudi, ki so izbrani za implementacijo delavnice. Za izvedbo uspešne delavnice potrebujemo strokovnjaka za kreativnost, administrativno pomoč (zadolžena za pisanje poslovnega načrta), strokovnjaki s področja inovativnosti, trajnostnosti in financ. Ker so lahko udeleženci delavnice predstavniki različnih sektorjev (poslovna sfera, kulturna sfera, izobraževalna sfera ipd.), mora ustanovitelj posedovati seznam ustreznih strokovnjakov, ki lahko strokovno svetujejo na mnogih področjih. Izkušnje iz projekta kažejo, da pomembno dodano vrednost vsebini kreativne delavnice podajo tudi študentje, profesorji, direktorji, otroci lastnikov.

Ustanovitelj kreativne delavnice mora vložiti veliko truda v izbiro pravih oseb, ki bodo izvajale kreativno delavnico. Zato je zelo pomembno, da obstaja vzdržen proračun za plačilo osebja in strokovnjakov.

7. IZVEDENE KREATIVNE DELAVNICE V SLOVENIJI

V okviru projekta CrealInnovation smo v Sloveniji izvedli 5 kreativnih delavnic, kjer je sodelovalo 7 podjetij. Štiri delavnice so bile izvedene z enim podjetjem, ena je bila izvedena s tremi podjetji. Pred kreativno delavnico, je bil izveden pogovor z izbranimi podjetji, s katerim smo določili poslovni izziv, o katerem se bomo pogovarjali in nanj iskali izvedbene rešitve. Izziv je nato bil predstavljen izbranim strokovnjakom, kateri so se lahko na izziv vsebinsko pripravili.

Preko javnega razpisa smo izbrali tri strokovnjake, ki so ponudili kvalitetno svetovanje na delavnici. Delavnice je vodil izbrani strokovnjak za kreativnost, kateri je določil kreativne metodologije, primerne za izvedbo delavnice z določenim izzivom. Metodologije, ki smo jih uporabili: SWOT analiza, podajanje različnih idej – možganska nevihta, svetovna kavarna, inovacijski lijak. Delavnice so trajale okrog osem ur z odmorom za kosilo. Delavnice so se izvajale v najetih, sodobno tehnično opremljenih prostorih.

Ena delavnica je bila izvedena na daljavo, s pomočjo komunikacijske tehnologije. Razlog je bila epidemiološka situacija zaradi COVID-19 virusa, katera je onemogočala izvedbo delavnice na enak način kot predhodne štiri. V okviru priprav na spletno izvedbo delavnice, je strokovnjak za kreativnost pripravil ustrezne spletne programe, ki so omogočali kvalitetno izvedbo kreativne delavnice. V času izvedbe projekta smo spoznali veliko spletnih orodij za izvedbo kreativnih delavnic – Mural, Canva, Padlet, Zoom, STORMZ. Slednji je visoko-kvalitetno spletno orodje in ga priporočamo podjetjem v uporabo pri izvajanju kreativnih procesov.

Spletna izvedba kreativne delavnice je tudi bila vodena s strani strokovnjaka za kreativnost. Uporabljeni sta bili spletni orodji zoom in Mural. Trajanje spletne delavnice je bilo krajše – izvedba v treh urah. Razlog je, da smo ljudje na spletnih napravah manj osredotočeni na sodelovanje, saj je vpletenih veliko drugih dejavnikov. S podjetji smo tudi izvedli predhodno komunikacijo preko spletne pošte, da smo določili podjetniške izzive.

Osrednji produkt izvedenih kreativnih delavnic je bil izdelan poslovni načrt, kateri je vseboval predstavitev podjetja, tržno pozicijo podjetja in opis podjetniškega izziva. Podjetniški izziv pa je v nadaljevanju poslovnega načrta bi razdelan in opisan z rešitvami na področju človeških virov, financ in trženja.

8. ZAKLJUČKI

Inovativen in trajnosten razvoj malih in srednje velikih podjetij igra ključno vlogo pri razvoju celotne regije. Kreativnost je pomemben dejavnik v razvojnem procesu. Izkušnja iz projekta kažejo na pomembnost kreativnosti v razvoju inovativnih idej za MSP. Podjetniki so pridobili ključen vpogled kako vključiti kreativnost pri inovativnem razvoju za njihovo podjetje.

V Evropi narašča zanimanje za kreativnost in osveščenost ljudi o pomembnosti kreativnosti za inovativnost. Znano je, da mora Evropa ojačati svojo zmogljivost za kreativnost in inovativnost, da bo lahko uspešno se odzivala na razvoj družbe in bo lahko postala konkurenčnejša na področju ekonomije in družbe. Znanje in inovativnost sta temelja razvoja Evrope.

Ekosistem kreativne delavnice mora zagotavljati tri kategorije za doseganje uspešnih rezultatov – lokacija, finančna sredstva in človeški viri. Vzpostavitev ekosistema kreativne delavnice mora skrbno določiti lokacijo, ki bo dostopna za ciljne skupine in bo v skladu s prejetimi finančnimi sredstvi. Pridobitev finančnih sredstev je lahko raznolika – sofinanciranje občine ali poslovne cone ali države, pridobitev sredstev na razpisih, financiranje delovanja kreativne delavnice s strani udeležencev.

Kreativne delavnice se izvajajo v kreativnih laboratorijih – CreaLabs. CreaLabs so idealno okolje za spodbujanje kreativnosti in inovativnosti. CreaLabs morajo vsebovati potrebno tehnično opremo, table, morajo biti prostorni, osvetljeni, zračni. Omogočati morajo svobodno kreativno razmišljanje.

Kreativne delavnice izvedene v Sloveniji so bile izvedene s sedmimi podjetji, katerih poslovni izziv so sami določili. Strokovnjak za kreativnost je na podlagi predlaganih izzivov pripravil kreativne metode, ki so vodile k končni formulaciji inovativne ideje. Podjetniki so prejeli izdelan poslovni načrt, kateri je vseboval vse ključne informacije za razvoj podjetniške ideje.

Kreativnost omogoča ogromno novih idej, ampak te ideje niso inovativne dokler niso implementirane. Potrebno je tvegati in ponuditi nekaj, da je kreativna ideja lahko tudi inovativna ideja.